

Når månen viser os sin røv

Samuel Becketts absurdisme giver mening og slår humorens gnister. Nu er første bog i hans udødelige romantrilogi, 'Molloy', kongenialt nyoversat til dansk, så vi hører den pertentlige, korrekte, ustandselige stemme.

BØGER

LILIAN MUNK RÖSING

Samuel Beckett: Molloy. Oversat fra fransk af Karsten Sand Iversen. Forlaget Virkelig, 272 sider, 199 kroner.

Samuel Becketts romantrilogi 'Molloy', 'Malone dør', 'Den unævnelige' er en stadig nedskrivning af fortællekunsten til det absolut minimale.

I 'Molloy' er der to jegfortællere, Molloy og Moran, som foretager hver deres rejse; der er altså en form for plot og personer. I 'Malone dør' er der kun Malone, som ligger alene i sit rum og digter historier; mens han venter på sin død. I 'Den unævnelige' er der intet andet end en stemme; en stemme der rabler løs lige til de berømte slutord: »I must go on, I can't go on, I will go on«. Ord, der formulerer den absurde helts etiske paradoks: »Jeg skal fortsætte, jeg kan ikke fortsætte, jeg fortsætter«, og som er blevet mit mantra i de ubærlige stunder, som livet før eller senere kaster én ud i.

I min litterære hukommelse har Becketts slutord lejet sig i samklang med slutningen på Imre Kertész' roman 'De skæbneløse', hvor den unge mand vender hjem til Budapest fra kz-lejren og beslutter sig for at »fortsætte dette liv som det ikke er muligt at fortsætte«. Det siger noget om, at Becketts paradokser ikke bare er retorisk ordleg.

Vi røber lige slutningen

Slutningen på 'Molloy' er også berømt og kan røbes uden plotspoil: »Så gik jeg ind i huset, og jeg skrev. Det er midnat. Regnen pisker mod ruderne. Det var ikke midnat. Det regnede ikke«. Det er Moran, der afslutter sin fortælling således, den fortælling, der begynder med ordene: »Det er midnat. Regnen pisker mod ruderne«. Vi slutter altså med noget, der kan ligne et dementi. Skal tæppet trækkes væk under læseren? Skal vi tænke, at alt det, vi lige har læst, er det rene opspind (som om vi ikke vidste det i forvejen)?

Det skal vi måske nok, men det er ikke annulleret, fordi det er opspind. Becketts tekster er fulde af metakommentarer, der gør os opmærksom på deres fiktive status (»Jeg var opdigtet«, erklærer Moran tidligere midt i et ihærdigt forsøg på selvkaraktærisering), men det er ikke for at ophæve alt til fiktiv leg og fjolleri. Sprogets selvstændige liv er et vilkår for os alle, også selv om vi ikke er fiktive personer i en Beckett-roman. Og hvor mange fiktioner og opspind Becketts stemme end fortæller, hvor mange selvmodsigelser den roder sig ud i, så er selve stemmen insisterende og uafrystelig – og kan få læseren med på den værste.

I 'Molloy' får Beckett vitterlig læseren med på den værste. I bogens første del rejser vi gennem by og land og skov og strand med den forhutlede vagabond Molloy, der i princippet er på vej hjem til sin affældige mor (»Jeg kaldte hende ma, Mag eller baronesse Bæ, for hun havde været døv som en potte i en evighed«), men vælger alt andet end den lige linje. I starten foregår rejsen på krykker og cykel, til sidst slæber Molloy sig på maven hen over skovbunden med sine stive ben efter sig. Da han ved, at folk, der forsøger at gå lige frem i skoven, ofte går i cirkler, bestræber han sig på at bevæge sig i cirkler – og kommer lige frem.

Det er ikke bare fis og ballade

Ligesom en tidligere stor irsk forfatter, Joyce, har Beckett skelet til 'Odysseen' i fortællingens komposition. Molloy er som Odysseus på en episk rejse til mærkværdige steder, og også han møder sin Circe, kvinden, der lokker ham til at tage ophold i sengens og hjemmehyggenes døs; hos Beckett hedder hun Louise, og Molloy er kommet til at køre hendes hund over med sin cykel: »Jeg skulle på sin vis erstatte den hund, jeg havde slået ihjel, og som var hende i barns sted«.

I bogens anden del er det så Moran, der fortæller – agenten, der får til opgave at finde Molloy. Som udgangspunkt Molloyes modsætning: Herre i eget hus, hvor han bor med husbestyrerinden Martha og sin store søn. Men også Moran drager på rejse, bryder op ved midnat med sin modvillige søn for at lede efter Molloy. At lede efter Molloy bliver her lidt det samme som at vente på Godot – en mission med et ubestemmeligt formål og et undvigende objekt. Og da Moran strander alene i skoven, bliver det sværere og sværere at kende forskel på ham og Molloy, ligesom han

Arkivtegning: Anne-Marie Steen Petersen

opsøges af en slags dobbeltgængerfigur, der pludselig ligger »udstrakt på jorden med hovedet som grød« og først da holder op med at ligne ham (!).

Hvis 'Odysseen' skimter frem i Molloy-delen, er det en anden urgammel tekst, der skimtes i Moran-delen: Historien om Abraham, der på Guds befaling tager af sted med sønnen

Isak for at ofre ham på Moriaberget. »Jeg tog af sted, ledsaget af min søn, i overensstemmelse med de ordrer, jeg havde fået«, sådan fortæller Moran, hvis navn måske ikke tilfældigt klinger af Moria. Som Abraham er han drevet af en stemme, »en temmelig tvetydig stemme, der ikke altid er nem at følge«, men »jeg ville følge den fra nu af, uanset hvad den påbyder mig«.

Hvis 'Molloy' er en kombination af 'Odysseen' og historien om Abraham og Isak, er den

det i parodiens form. Molloy og Moran er komiske karakterer, og deres stemmer og geberder gennemskyres af humor, ikke mindst når kroppens 'lavere' former og funktioner invaderer teksten som her i Molloyes betragtninger over månen: »Hvor er det vanskeligt at tale behersket om månen! Den er så naragtig. Det må være sin røv den altid viser os«.

Men som sagt: Beckett laver ikke bare fis og ballade med traditionen. Molloyes omflakken fra by over land til strand og skov er hverken mere eller mindre meningsfuld end Odysseus' rejse. Og den stemme, der driver Moran, er hverken mere eller mindre absolut end den stemme, der driver Abraham. Nok er verden meningsløs i Becketts univers. Men ikke på den depressive måde, hvor det hele så kan være lige meget – snarere på den revolutionære måde, hvor stemmen sættes fri, og verden åbner sig, så ny mening kan skabes.

Oversætteren Karsten Sand Iversen gengiver kongenialt den ustandselige stemme, der med samme pertentlige korrekthed beskriver måner og røve eller begge dele – så vi også på dansk kan gå og sutte på den, som Molloy på sine suttesten.

lilian.m.rosing@pol.dk

TEGN OG MAL

Pastel Essentials sæt med vandopløselige voksastaller

Essentials Pastel fra danske Viking er sættet til dig, der gerne vil godt igang med at farve og tegne med vandopløselige voksastaller. Du får et samlet sæt med 25 af de mest uundværlige værktøjer. Inkl. papir til både våde og tørre teknikker. Leveres i flot æske.

Pluspris 465 kr. Pris uden abonnement 549 kr.

Køb på politiken.dk/plus eller i Plusbutikken, Vestergade 22, Kbh K.

GAVEN TIL DEM DER HAR ALT ... MEN MANGLER GRØN INSPIRATION I KØKKENET

BÆREDYGTIG MADGLÆDE

Politiken MAD er madmagasinet, som tror på, at grønne vaner gør en forskel i verden og en verden til forskel. Vi giver dig inspirerende opskrifter på grøn og klimavenlig mad, viden om sæsonens råvarer og madskole med trinfortrin-guide, samt unikke interviews med tidens store kokke og madentusiaster. 100 siders grøn madglæde hver måned.

Bestil et gaveabonnement på politikenmad.dk/jul eller ring på tlf. 70 30 10 12

**6 NUMRE
349 KR.**

Normalpris: 594 kr.